

Svjetski dan norma - "Okoliš i norme na istom putu"

U svijetu je 14. listopada obilježen "Svjetski dan norma 2001". Taj dan se ove godine pod sloganom "Okoliš i norme na istom putu" u svijetu slavio trideset i drugi put, a u Republici Hrvatskoj osmi put. Zajedničku poruku koju potpisuju predsjednici triju međunarodnih normizacijskih organizacija donosimo u skraćenom obliku:

Međunarodne organizacije ISO, IEC i ITU su po svojoj naravi, potrebi i planovima na čelu nastojanja da se izađe u susret možda najvećem i, naravno, jednom od najvažnijih izazova novog stoljeća-našem okolišu, njegovoj zaštiti i boljem upravljanju. U većem je dijelu industrijaliziranog svijeta problem upravljanja okolišem postao kamen temeljac poslovne prakse u istoj mjeri kao zdravlje, sigurnost i kvaliteta. Temeljni su razlozi za ekološka razmatranja u normama isti kao i za održivi razvoj. Aspekti okoliša u normizaciji su zapravo sastavnice održivog razvoja.

S više od 30 godina aktivnog bavljenja tom problematikom ISO, IEC i ITU imaju trodimenzijski pristup ekološkim aspektima normizacije. Već postoje stotine norma koje se bave posebnim pitanjima uzorkovanja, ispitivanja i analizom zraka vode i tla. Tisuće norma sadržavaju preporuke o ekološkim aspektima uporabe materijala, proizvoda i uređaja te raspolaganje otpadom. Sve su te norme dostupne industriji za uporabu u ekološki svjesnom oblikovanju i proizvodnji, kako bi one same uređivale okoliš.

Obaviješten, realan i odgovoran put kojim ISO, IEC i ITU postavljaju probleme okoliša koji djeluju na sve nas, sve će više utjecati na odgovornost društva da zadovolji svoja vlastita očekivanja. Možda su okoliš i međunarodne norme i više nego samo na istome putu. U doglednoj će budućnosti oni biti neraskidivo povezani.

Novi Program rada Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo 2001/2.

Novi Program rada na pripremi hrvatskih norma 2001/2. s popisom aktualnih normizacijskih projekata za pripremu hrvatskih norma zainteresiranima je na raspolaganju u normoteci DZNM.

Popis projekata naveden je prema tehničkim odborima koji su odgovorni za njihovu pripremu i održavanje. Uz svaki projekt koji se odnosi na usvajanje europske usklađene norme navedena je oznaka smjernice uz koju je norma vezana. Program rada sadrži preko 250 normizacijskih projekata.

Normoteka DZNM

Informacijsko središte Zavoda s normotekom kao njegovim najznačajnijim dijelom, glavna je kontaktna točka s korisnicima. U svom fondu normoteka raspolaže s više od 120000 dokumenata.

Norme: hrvatske (HRN), međunarodnih organizacija (ISO; IEC), regionalnih (CEN, CENELEC, ETSI), drugih nacionalnih normiranih ustanova (DIN, BSI) i s pojedinih užih područja normizacije (ASTM, MIL).

Osim toga normoteka posjeduje i daje na uvid: Glasilo DZNM, preporuke i dokumente OIML-a, kataloge norma, časopise, novine i godišnjake, zbirke tehničkih propisa i WTO središnjice.

Korisnici mogu dobiti norme osobno na uvid ili ih naručiti poštom, telefaksom ili elektronskom poštom.

Godišnja skupština CEN-a u BSI

Najstarija europska organizacija za norme BSI proslavlja ove godine svoju stotu obljetnicu. Povodom toga preuzeli su organizaciju ovogodišnjeg generalnog zasjedanja CEN-a. Moto zasjedanja jest "Norme pomažu oblikovati Europu". Na njemu će se pokušati približiti vizijama koje je na svom nastupu predstavio novi predsjednik: skraćivanje postupaka donošenja normi, osnaženje veze s europskom komisijom i EFTO-m, razvoj vodećih struktura i veća prepoznatljivost sustava CEN-a.

CEN će ubrzati normizacijski proces

Da bi pospješio europski normizacijski proces, CEN je ustanovio skupinu za vođenje tehničkih odbora pod okriljem tehničko upravnog odbora CEN/BT (TCMG) koja će četiri puta godišnje provoditi sustavni nadzor nad europskom normizacijom i rješavati zastarjele predmete. Tako je odlučeno da će primjerice za prednormu prEN "životno doba" biti dvije godine. Nakon toga TO treba odlučiti da li je tehnički sadržaj zadovoljavajući i može li ići u daljnji postupak za prihvaćanje u obliku konačnog prijedloga FprEN. U protivnom treba ocijeniti da li će se objaviti u obliku TS tehničke specifikacije CEN Reporta ili tehničkog izvješća TR, odnosno brisanje iz programa rada CEN/TC.

Normizacija naftnih proizvoda u Republici Sloveniji

Tehnički odbor TC NAD Naftni derivati djeluje od 1992. i prati rad europskog CEN/TC 19 Naftni proizvodi i CEN/CSN21 Prirodni plin te međunarodnog odbora ISO/TC 28 u kojima Slovenija ima status promatrača. Do sada je na području naftnih proizvoda izdano 150 norma pretežito metodom oglašavanja.

Prevedene su:

SIST EN 228:2001 Goriva za motorna vozila-Bezolovni motorni benzin-Zahtjevi i metode ispitivanja

SIST EN 590:2001 Goriva za motorna vozila-Dizelska goriva-Zahtjevi i metode ispitivanja (prijevod EN norma 1999)

Izvorne slovenske norme su:

SIST 1011:2000 Tekući naftni proizvodi-Loživo ulje EL-Zahtjevi i metode ispitivanja

SIST 1017:1995 Biološki razgradljiva maziva-Ulja na osnovi biljnih ulja za podmazivanje lanaca motornih pila-Zahtjevi i metode ispitivanja

SIST 1020:2000 Tekući naftni proizvodi-Dokazivanje prisutnosti i količine markera u loživom ulju EL i petroleju

Norma SIST 1010:1996 Benzin s olovom je 1. srpnja 2001. povučena.

U okviru TO djeluju dvije radne skupine WG1 Goriva i WG2 Maziva. Radna grupa WG1 upravo završava terminološke norme, dok WG2 Maziva priprema prijevode šesnaest norma ISO 6743 Maziva, industrijska ulja-klasifikacije.

Priredila Gordana Prohaska